

κι ἂν εἶναι ἀκόμη ἐννιά χρονῶν ἢ κι ἂν πατῆ τὰ δέκα (!).
Μοῦ φθάνει ἐγὼ νὰ μείνω ἀγνός καὶ 'ς τοὺς ἀγνοῦς
ν' ἀρέσω.

Οἰωνός ἕνας σεβαστός εἶναι τοῦ Δία τοῦτος·
«'Σ τοὺς θεοφόβους τὰ καλὰ, 'ς τοὺς ἀσεβεῖς δὲν
πρέπουν.»

Χαρὰ 'στὸ Βάκχο ποῦ ψηλὰ 'στὰ χιόνια τοῦ Δρακάνου
ὁ μέγας Ζεὺς ἐξέθραψεν ἀπὸ τὸ θεῖο σκέλος·
χαρὰ καὶ 'στὴν πεντάμορφη Σεμέλη καὶ 'σταῖς ἄλλαις
τοῦ Κάδμου κόραις, ποῦ πολλαῖς ταῖς σέβονται
ἠρωναίς·

ὄσῃ πρᾶξι ταῖς ἐρέθισεν ὁ Βάκχος, ποῦ δὲν ἔχει
ποδῶς κατάκρισιν· κάνεις ἔργα θεῶν μὴ ψέγη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ²

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα εὐρίσκουσι πιστὴν ἤχῳ
εἰς τὴν καρδίαν τῶν σημερινῶν Σλάβων. Ἀρκεῖ
τις νὰ παρατηρήσῃ τὴν συγκίνησιν τῶν ἀχρωμέ-
νων τὰ ἄσματα ἐκεῖνα εὐγενῶν Ῥωσίδων διὰ νὰ
μαντεύσῃ ὅτι, ὅσον δῆποτε καὶ ἂν διατρέψωσι κατὰ
τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, εἶναι ἐν
τούτοις γνήσια ἀδελφαὶ τῶν Ἀθιγγανίδων, τὰ
αὐτὰ ὑποκρύπτουσι πάθη ὑπὸ τὴν ἀριστοκρατικὴν
αὐτῶν ἐπιφύλαξιν καὶ ἀλαζονείαν. Οἱ δὲ ἄνδρες
οὐδὲν κρύπτουσι τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτῶν. Πᾶς
Ῥώσος εἶναι πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ καὶ τὸ τελευ-
ταῖον αὐτοῦ ρούθλιον πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς τὴν
ὁποῖαν θεωρεῖ ἀνωτέραν πάσης ἄλλης. Πολλοὶ εἶναι
οἱ καθ' ἑσπέραν μεταβαίνοντες εἰς τὰ ἀθιγγανικὰ
ταῦτα καταγῶγια καὶ μένοντες ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα
ὑπὸ τὸ κράτος τυραννικῆς ἐξέως, δυναμένης νὰ συγ-
κριθῆ πρὸς τὴν τῶν ὀπιοφάγων. Ἀλλὰ καὶ οἱ
πλείστοι τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς προσφέ-
ρονται μετὰ φιλικῆς οικειότητος πρὸς τὰς Ἀθιγ-
γάνους. Τὴν ἑσπέραν ἐκεῖνην ἔστενοχώρει κάπως αὐ-
τοὺς ἡ παρουσία τῶν κυριῶν· τὴν ἐπιούσαν ὅμως
θὰ ἔλθωσιν ἐκεῖ μόνοι, καὶ ὁ καμπανίτης καὶ τὰ
ρούθλια θὰ χυθῶσι ποταμηδόν. Τὴν διασκέδασιν
ταύτην διακόπτουν συνεχῶς ἔριδες ἢ καὶ συμπλο-
καὶ μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐμπόρων
περὶ κατοχῆς τῆς αἰθούσης καὶ τῶν αἰοιδῶν. Οἱ
εὐσεβεῖς μεγαλέμποροι τῆς Πετρούπολεως, οἱ ἀμε-
τρήτους ἀνάπτοντες λαμπάδας καὶ κανδήλας ὑπὸ
τὰ εἰκονίσματα τῶν Ἁγίων, εἶναι ἐξ ἴσου ἐνθου-
σιώδεις καὶ ἔτι μᾶλλον μεγαλόδωροι τοῦ ἀνατολι-
κοῦ ἄσματος ἔρασταί. Ἀθιγγανὶς ἔξοχος εἰς τὸ
εἶδος τῆς δύναται ἀκόπως νὰ κερδίσῃ ὅσα καὶ ἡ
πρωταγωνίστρια τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Περὶ
δὲ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, ὅπως καὶ τῆς συζύγου τοῦ
Καίσαρος, οὐδὲ κἂν ὑποψία συγχωρεῖται. Ἄγρυ-
πνοι τῆς σωφροσύνης αὐτῆς φρουροὶ εἶναι τὰ πα-
τροπαράδοτα ἔθιμα, ἡ ζηλοτυπία τῶν ὁμοφύλων
ἀνδρῶν καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐλπίς νὰ νυμφεῖθῃ στρα-

τηγόν. Τὰ τοιαῦτα τῷ ὄντι συνοικέσια δὲν εἶναι
σπάνια ἐν Ῥωσίᾳ καὶ πλείστοι κόραι τῆς Σαμαρ-
κάνδας διάγουσιν ἡσυχον βίον οἰκοδεσποίνης εἰς τὸ
μέγαρον τοῦ εὐγενοῦς συζύγου των, διοικητοῦ ὀλο-
κλήρου ἐπαρχίας.

Ἡ ἀπέλευσις τοῦ χειμῶνος μεταβάλλει τελείως
τὴν ὄψιν τῆς πρωτεύουσας, τὸ δὲ ἐαρινόν κάλλος
οὐδὲν ἔχει κοινόν πρὸς τὰ θέλητρα τοῦ χειμῶνος.
Τὰς μαύρας χειμερινὰς διαδέχονται αἱ λεγόμεναι
«λευκαὶ νύκτες» καὶ τὴν στιλπνότητα τοῦ πάγου

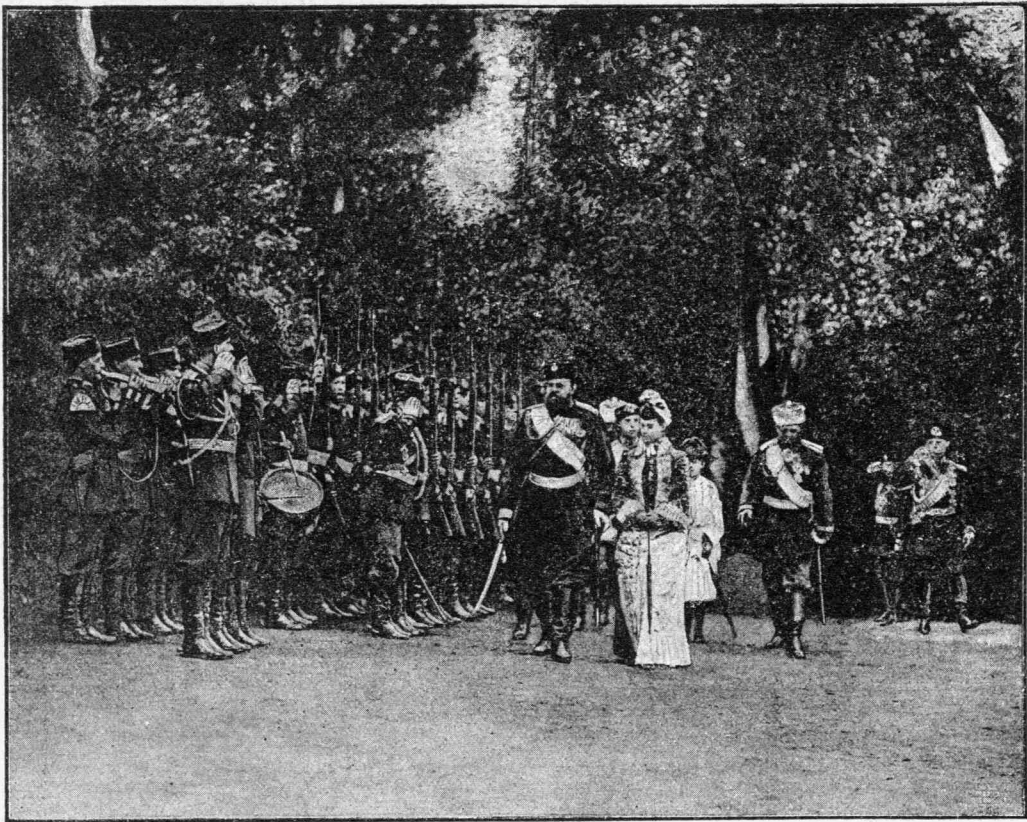
Φωμοζήτης.

ἢ ἀντανάκλασις εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Νεῦα τῶν παρο-
χθίων μεγάρων. Τὸ δὲ θέρος εἶναι ὄψιμον καὶ
ἐπέρχεται μετ' ἀκαριαίας ταχύτητος. Τὰ δένδρα
τὰ ὁμοιάζοντα γυμνοὺς σκελετοὺς ἐνδύονται τὴν
πράσινην στολὴν των εἰς διάστημα δύο ἢ τριῶν
ἡμερῶν. Ἡ φυλλοφορία συμπύπτει μετὰ τὰς φωτεινὰς
νύκτας τοῦ λήγοντος Μαΐου. Ὁ ἥλιος μόλις κρύ-
πτεται ἐπὶ δίωρον, καὶ οὐδὲ τότε ἐντελῶς. Τὸ ἐρύ-
θημα τῷ ὄντι τῆς δύσεως συγχέεται μετὰ τὸ ρόδινον
χρῶμα τῆς αὐγῆς. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα
οὔτε ἡμέρα εἶναι οὔτε νύκτα, ἀλλ' οὔτε λυκαυγὲς ἢ
δειλὴ ὅπως ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἰδιαιτέρων τι εἶδος ἀκτι-
νοβολίας, παρέχει ἄλλου κόσμου λευκὸν φῶς, ὑπὸ
τὸ ὁποῖον τὰ ἐπίγεια πλάσματα, στερούμενα πάσης
σκιᾶς, ἔχουσιν ὄψιν φαντάσματος. Οὐδ' εἶναι δυνατόν
νὰ εὕρῃ ὕπνον κατὰ τὰς ἀμφιβόλους ταύτας ὥρας
πᾶς ὁ ἔχων κάπως εὐαίσθητα τὰ νεῦρα.

Αὕτη εἶναι ἡ καλὴ ἐποχὴ τῶν ἐκδρομῶν εἰς τὰς
νήσους τοῦ Νέβα. Οὐδὲν τῷ ὄντι ὑπάρχει εἰς ἄλλον
τόπον χαριέστερον ἢ δροσερώτερον τοῦ λαβυρίνθου
ἐκεῖνου δένδρων, διὰ τοῦ ὁποῖου ῥέουσιν αἱ διακλα-
δώσεις τοῦ ποταμοῦ μέχρις οὗ χυθῶσιν ἡσυχῶς εἰς
τὴν θάλασσαν περὶ τὸ Ἀκρωτήριον. Τοῦτο εἶναι ὁ

(1) «Sit autem novennis vel decimum annum intraverit.» Assentior Mabliano aliisque poetam de industria his mysticis verborum involucris usum esse existimantibus. Fritzsche.

² Τέλος. Ἰδε σελ. 40

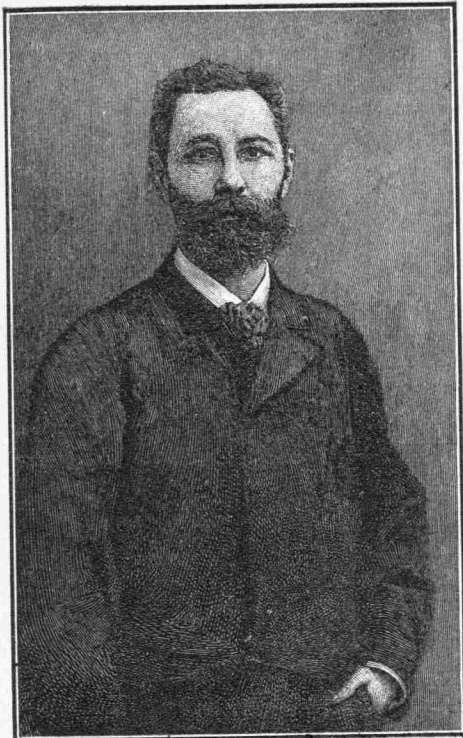
Ἐπιθεώρησις τῆς φρουρᾶς ἐν Πετερχώφ.

ἀρεστός κατὰ τὸ ἔαρ περίπατος τοῦ ἐκλεκτοῦ κόσμου, τὸ Ἄϊδ-Πάρκ καὶ τὸ Ἄλσοις τῆς Βουλωνίας τῶν Πετροπολιτῶν. Αἱ ἀνοικταὶ ἄμαξαι καὶ αἱ δρόσκαὶ ἀντικατέστησαν ἤδη τὰ ἔλκηθρα. Ὅπως πανταχοῦ τῆς πρωτευούσης ἀποτελοῦσι καὶ ἐκεῖ τὴν πλειονοψηφίαν οἱ ἀξιωματικοί, περιμένοντες τὰ ἐνδιαφέροντα αὐτοὺς ὁχήματα καὶ σχηματίζοντες

ἄμα φθάσουν ὁμίλους περὶ αὐτά. Οἱ διάλογοι περιστρέφονται περὶ τὰ νέα τῆς ἡμέρας ἢ ἄλλα θέματα οικειότερα, ἐνῶ τὸ βλέμμα ἀκολουθεῖ τὰ φεύγοντα πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Φινλανδίας ἀλιευτικὰ πλοιάρια, ἢ τὴν βραδείαν κατάβασιν τοῦ ἡλίου εἰς τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου. Αἱ ὥραι ἐκεῖναι εἶναι ἤσυχοι καὶ γλυκύταται, οὐδ' ἐνθυμίζει ὡς ἀλλαγῆς τὴν ταχείαν αὐτῶν φυγὴν τὸ ἐπερχόμενον σκότος. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τοῦ περιπάτου, ἡ ὑψωθεῖσα ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ὁμίχλη λάμπει ὡς ἀργυρᾶ ὀθόνη ὑπὸ τὸ μαγικὸν πελάγισμα τῆς «λευκῆς νυκτός». Τὰ ὁχήματα σκορπίζονται ταχέως εἰς τὰς δενδροστοιχίας τῶν νήσων, ἀποβιβάζοντα τοὺς ἐπιβάτας πρὸ τῆς ὀπισθίας θύρας τῶν θερινῶν οἰκημάτων τῶν εὐπατριδῶν καὶ τῶν πλουσιῶν ἐμπόρων. Ἐκάστη τῶν οἰκιῶν τούτων ἔχει καὶ ἄλλην εἴσοδον μετ' ἀναβάθρου βυθιζομένου εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ. Παρὰ τὰς βαθμιδὰς τῶν ἀναβάθρων τούτων σαλεύουσι αἱ λέμβοι, διὰ τῶν ὁποίων συγκοινωνοῦσι τὰ μέγαρα τῆς ἀρκτικής ταύτης Βενετίας. Οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι δὲν δύνανται ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς πρωτευούσης διέρχονται εἰς τὰς ἐξοχὰς ἐκεῖνας ὀλόκληρον τὸ θέρος καὶ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν διάρκειαν ἀντηχοῦσιν αἱ ὑπαίθριοι ὀρχήστραι καὶ τὰ ἄσματα τῶν ὀδικῶν καφενειῶν. Ὁ ξένος ὁ μετ' ἐκπλήξεως παρατηρῶν τὴν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ζωηρὰν κίνησιν καὶ πάντας ὄχι μόνον διασκεδάζοντας ἀλλὰ καὶ γευματίζοντας εἰς τὸ ὑπαίθριον κλίνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι διὰ τινος μαγικῆς ράβδου μετεβλήθησαν οἱ Ῥώσοι εἰς Ἴταλοῦς. Οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες τὴν αὐτὴν διέρχονται τοὺς θερινοὺς μῆνας ἄλλοτε εἰς Τσαρκοσέλον καὶ ἄλλοτε

Πέτρος ὁ Μέγας. (Ἔργον τοῦ Φαλκονέ).

ΜΕΛΧΙΟΡ ΔΕ ΒΟΓΚΕ

ὅστις βραδύτερον ἔμελλε νὰ παράσχη αὐτῷ τὴν κυρίαν καὶ ἀκένωτον πηγὴν τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἴταλιαν· ἀλλ' ὁ ἐκραγεῖς γαλλογερμανικός πόλεμος ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα. Ἴνα μὴ καταλίπη μόνον τὸν νεώτερον ἀδελφόν του, ὑπολογαχὸν ἐν τῷ στρατῷ, κατετάχθη ὡς θέλοντῆς εἰς τὸ ἴδιον σύνταγμα. Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Βωμὸν ἐπληρώθη, ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἴδῃ τὸν ἀδελφόν πρό τῶν πυλῶν τοῦ Σεδὰν φονευόμενον ἔμπροσθέν του ὑπὸ σφαίρας.

Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ πολέμου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ διπλωματικὸν στάδιον, καὶ διετέλεσε γραμματεὺς πρεσβείας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Πητρούπολει. Περιῆλθεν ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν, ὅχι ὡς διπλωμάτης, ἀλλ' ὡς μελετητής, περισυλλέγων ἐντυπώσεις καὶ ἀποθησαυρίζων ἰδέας. Περιέγραψε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Θεσσαλονίκην, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, τὰς Ἀθήνας, τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν Αἴγυπτον: «Δὲν δύναται τις νὰ ποθήσῃ, λέγει ὁ ὑποδεχθεὶς αὐτὸν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, αὐθεντικώτερον ὀδηγόν, εὐγλωττότερον σύντροφον, προκαλοῦντα μετὰ τοιαύτης ἐντάσεως τὴν σκέψιν. Τῶν πολλάκις πρό αὐτοῦ περιγραφέντων ἀντικειμένων ὑπομιμνήσκει τὰ σχήματα διὰ μιᾶς μόνον λέξεως, διὰ μιᾶς γραμμῆς τοῦ χρωστήρος του. Ἄλλ' ἀνὰ πᾶν βῆμα, περὶ τὸ σύντομον ἐκεῖνο σχεδιάσμα. ἀνακλύπτουσιν ἰδέαι, εἰκόνες, ἀναμνήσεις, αἰτίνες εἶνε ὡς οἱ νομάδες κάτοικοι τῶν ἐρημιῶν ἐκεῖνων, αἰτίνες τὰς ἐμψυχοῦσι πρὸς στιγμὴν καὶ διαχύνουν ἐπ' αὐτῶν ὅλην τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς. Πανταχοῦ τοῦ ἔργου του διήκει ἡ κίνησις, ἡ ἰδέα, ἡ ζωὴ· πανταχοῦ εἰκόνες ἐκπλήττουσαι, ἐκπραζόμεναι· ἐν ἀκριθεὶ καὶ εὐρώσῳ γλώσῃ· πανταχοῦ τὸ πρωτότυπον καὶ ἀπροσδόκητον τῆς λέξεως, γνῶρισμα τῆς συγγραφικῆς μεγαλοφυΐας». Πᾶσαι αἱ πραγματεῖαι τοῦ

Βογκέ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ πρότερον ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο Κόσμων».

Ἄλλὰ τὸ ἀριστούργημα αὐτοῦ εἶνε τὸ περὶ τοῦ «Ρωστικοῦ μυθιστορήματος» ἔργον, ἐν ᾧ ἀπετυπώθη ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι ἡ κριτικὴ καὶ ἐν ταύτῳ ἡ δημιουργικὴ δύναμις τοῦ πνεύματός του. Ἀναλύων ἐν αὐτῷ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων συγγραφέων τῆς Ρωσσίας, τοῦ Τουργένιεφ, Δοστογιέφσκη, καὶ Τολστόη, προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς πραγματιστικῆς μυθιστοριογραφίας τῶν Ρώσων, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀνάλογον τάσιν, καὶ τοὺς Ρώσους συγγραφεῖς ὑποβάλλει ὡς μᾶθημα καὶ ὡς πρότυπον τοῦ εἶδους πρὸς τοὺς συγχρόνους αὐτῷ. Πλὴν αὐτῶν πολλοὺς ἄλλους τόμους ἐξέδωκε, διὰ τῶν ὁποίων τὸ εὐρὺ καὶ ἀνήσυχον πνεῦμα του θίγει καὶ ἀναπτύσσει πάσης τάξεως ζητήματα, καλλιτεχνικά, φιλολογικά, ἱστορικά, πολιτικά· ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» δημοσιεύονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄρθρα του, βαθύφρονος κριτικῆς καὶ ὑψηλῆς δημοσιογραφίας ἀπαυγάσματα· πάντα διακρίνει ἡ ἐμβρίθεια τῆς σκέψεως, (ὁ Βογκέ καὶ ὀμιλῶν καὶ γράφων δὲν ἔχει τίποτε τῆς λεπτῆς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις κούφης εἰρωνείας, ἥτις διακρίνει τὸ λεγόμενον γαλατικὸν πνεῦμα), ἡ εἰλικρίνεια τῶν κρίσεων, ἡ θαψίλεια τῶν ἰδεῶν, καὶ ὕψος λαμπρῶν εἰκονικώτατον. Εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον παρεμφερῶν αὐτῷ κατὰ τὴν τάσιν τῶν ἰδεῶν συγγραφεῖς ἔγραψε περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Ὁ Βογκέ εἶνε μελαγχολικός περιγραφεὺς τῶν ἐρειπίων καὶ ἐν ταύτῳ προφήτης τοῦ μέλλοντος. . . . Εἶνε ἐπικός νοῦς, ὡς ὁ Αἰμύλιος Ζολᾶς, ὑπερόχως ἐξιδανικεύων τὴν σύγχρονον πραγματικότητα· ἀλλ' ἀντὶ, ὡς ὁ Ζολᾶς, νὰ διακρίνῃ ὀπισθεν τῆς φαντασμαγορίας ταύτης τὴν Φύσιν τὴν δρακόντισαν μὲ τοὺς κτηνώδεις νόμους της, βλέπει τούναντίον ἐν αὐτῇ τὰς ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πνευμάτων ἐκπορευόμενας ἰδέας μεταβαλλομένας εἰς δυνάμεις καὶ κατακτώσας τὸν ἐν παθητικῇ καταστάσει διατελοῦντα κόσμον. Μεθύει ἀπὸ τὸ κάλλος τῶν ἀπαύστως ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐργαζομένων ἰδεῶν, καὶ εἶνε αἰσιόδοξος».

Ἐκ τούτου ὁ Μελχιόρ Δὲ Βογκέ ἀνεγνωρίσθη, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς μεγαλοφυΐας του, χωρὶς νὰ τείνῃ θεληματικῶς πρὸς τοῦτο, ὡς ὁ ἐπιφανέστερος ἡγέτης τῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ Γαλλίᾳ ζωηρῶς ἀπὸ τινος ἀνακινουμένων νεοκαθολικῶν ἢ Τολστοϊστῶν, οἵτινες ἀντιδρῶσι κατὰ τῆς ἀθείας καὶ μοιρολατρίας, πάσης περὶ τοῦ κόσμου μηχανικῆς καὶ ὑλιστικῆς θεωρίας, καὶ πάσης ἰδέας, ἥτις ἀπέρρευεν ἐκ τῆς τεραστίας ἀναπτύξεως τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀρνούνται τὸ ἀπόλυτον κύρος τῆς ἐπιστήμης, δὲν ἀναγνωρίζουν αὐτὴν καὶ ὡς γνώμονα τοῦ ἠθικοῦ βίου, πιστεύουσιν, ἂν καὶ ἀορίστως, εἰς Προνοίαν τινα κυβερνώσαν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ρέπουσι πρὸς τὸν μυστικισμόν. Κατὰ τῶν θρησκευτικῶν ἢ κληροκρατικῶν τούτων τάσεων οἱ ὀρθολογισταὶ ἐπὶ κεραλῆς ἔχοντες τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας Ὁλᾶρ, ἔρρωμένως ἀντετάχθησαν πρὸ τινος διὰ δημοσίων διαλέξεων καὶ ἐριστικῶν ἐκατέρωθεν πραγματειῶν. Ἐν τῷ ὑψηλῷ τούτῳ ἀγῶνι διεκρίθη μεταξὺ τῶν ὑπερμάχων τῆς ἐπιστήμης ὁ ἡμέτερος κ. Ψυχάρης,

εἰς Πετερχόφ κατὰ τὴν ἐκάστοτε ὄρεξιν τοῦ κυρίου των. Αἱ παρὰ τὰ δύο ταῦτα ἀνάκτορα πολίχνηαι ἠγέρθησαν ἀντικρὺ ἀλλήλων εἰς ἀπόστασιν μιᾶς περίπου σιδηροδρομικῆς ὥρας ἀπὸ τῆς Πητροπόλεως. Τὸ Πετερχόφ ἔθεωρεῖτο ἄλλοτε ὡς δευτέρα ἐκδοσις τῶν Βερσαλλιών. Ἐκεῖ τῷ ὄντι ἐπροσπάθησεν ὁ Μέγας Πέτρος νὰ μιμηθῇ ὅσα τὸν εἶχον θαμβῶσαι εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λουδοβίκου Δ', τοὺς ἀπεράντους παραδείσους, τὰς γεωμετρικῶς κανονικὰς δεινροστοιχίας καὶ τοὺς ἐκπηδῶντας ἐκ τοῦ στόματος χαλκίνων Τριτώνων κρουνοὺς. Ἡ γειτονεύουσα θάλασσα παρεῖχε καὶ ἄλλο στοιχεῖον καλλωπισμοῦ. Λεωφόρος γραφικωτάτη μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ δάσους ὑψικῶμων δρυῶν ἄγει εἰς τὰς ἀποβάθρας τῶν αὐτοκρατορικῶν θαλαμηγῶν. Τὸ Πετερχόφ ἐν τούτοις δὲν ἤννοετο πολὺ ὑπὸ τῶν τελευταίων Τσάρων, οἱ ὅποιοι ἐπροτίμων τὸ Τσαρκοσέλον ὡς τερπνότερον καὶ νωποτέρας ἀνακαλοῦν ἀναμνήσεις. Τὸ κάλλιστον τοῦτο ἀνάκτορον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ῥαστρέλλη ἐντὸς πευκῶνος παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης. Ἐκεῖ ἤρσκετο νὰ διατρίβῃ ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνη μετὰ τῶν εὐνοουμένων αὐτῆς φιλοσόφων καὶ ποιητῶν καὶ ἐτι ζωηροτέρα εἶναι ἡ ἀναμνήσις τοῦ Ἀλεξάνδρου Β' καὶ τῶν ἀνεπιστήμων ἐροτῶν εἰς τὰς ὁποίας εὐηρεστεῖτο νὰ συγκαλῆ τοὺς οἰκείους του. Τὸ περίξ ἄλλος, κοσμούμενον διὰ θριαμβικῶν ἀψίδων καὶ ἐλληνικῶν ναίσκων τοῦ ἰη' αἰῶνος, συνδέεται μὲ τοὺς κήπους τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Παύλου α', τοῦ ἀνήκοντος σήμερον εἰς τὸν Μεγάλον Δούκα Κωνσταντίνον. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων παλατίων ἐπικρατεῖ ἀκατάπαυστος κίνησις καὶ διασταύρωσις ὀχημάτων, τῶν ὁποίων ἐπιβαίνουσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἑσπαρμένων καθ' ὅλον τὸ δάσος θερινῶν ἐπαύλεων.

Ἡ κίνησις καὶ ὁ θόρυβος κορυφόνονται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων γυμνασίων τοῦ Κρανισέλου. Τὴν μὲν ἡμέραν διαδέχονται ἀλλήλας χωρὶς διακοπῆν, αἱ πορεῖαι, αἱ στρατοπεδεύσεις, αἱ ψευδομάχαι καὶ τὰ ὑπὸ τὴν σκηνὴν προγεύματα, τὸ δὲ ἑσπέρας ἀδελφόνονται οἱ νικηταὶ καὶ οἱ νικημένοι εἰς τὸ αὐλικὸν θέατρον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀποκλείεται αὐστηρῶς πᾶς ὁ μὴ φέρων περικεφαλαίαν καὶ ἐπωμίδας, ὄχι ὅμως καὶ αἱ ὠραῖαι κυρίαι, αἱ παρευρισκόμεναι τακτικῶς καὶ εἰς τὰ γυμνάσια. Οἱ ἐνώπιον αὐτῶν διεξαχόμενοι πολεμικοὶ ἀγῶνες ἐνθυμίζουσι τὴν εἰς Φλάνδραν ἐκστρατείαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὅτε ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν δεσποινῶν τῆς αὐλῆς καὶ τὸν ἦχον τῶν βιολίων ἐξώρων οἱ γάλλοι στρατιῶται κατ' ἐχθροῦ πραγματικοῦ. Εἰς Κρανισέλον ὅπως καὶ εἰς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον καὶ πανταχοῦ τῆς Πητροπόλεως ἀρέσκειται ὁ ξένος ἀνευρίσκων ζωντανὰ τὰ ἱστορικὰ ἔθιμα, τὰ ἦθη, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ θεάματα τὰ ὁποῖα ἐγνώριζε εἰς τὴν πατρίδα του μόνον ἐκ τῶν βιβλίων. Ἡ Ῥωσικὴ πρωτεύουσα καίτοι χθεσινὴ καὶ οὐδὲν περικλείουσα ἀρχαῖον μνημεῖον, παρέχει ἐν τούτοις κατὰ πᾶν βῆμα μάθημα ἱστορίας. Ὁ ἐκεῖ ξενιζόμενος δὲν ζῆ μὲ τοὺς συγχρόνους του, ἀλλὰ μὲ τοὺς προγόνους του.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἄνδρᾶ Καρκαβίτσα Διηγήματα.

Β'

Ἡ γλῶσσα.

Περισσότερον ἀπὸ κάθε λογικὸν ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς πεζότητος καὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς καθαρειούσης, ὡς ὄργανου καθαρῶς ποιητικοῦ, δηλονότι ἀδιάστως καὶ ἐξόχως παραστατικοῦ, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης εἰς τὴν ὁποίαν, ἀργὰ ἢ γρήγορα, εὐρίσκειται ὁ ποιητὴς ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς μόνον αὐτοῦ γλῶσσαν τὴν δημοτικὴν, ὅταν θέλῃ νὰ ἀπαλλάξῃ τὰ ἔργα του ἀπὸ κάθε δεσμὸν δημοσιογραφικῆς λογοτεχνίας ἢ σοφίας πεζογραφικῆς ὁποιασδήποτε, καὶ ἀγνώως καὶ σταθερῶς ὠραῖα νὰ τὰ διαπλάσῃ, περισσότερο ἀπὸ κάθε λογικὸν ἐπιχειρήμα λαλοῦν τὰ παραδείγματα δύο συγγραφέων τῆς ἐποχῆς μας, ἀπὸ τοὺς μᾶλλον πλουσίως προικισμένους: τὸ παράδειγμα τοῦ ποιητοῦ Προβελεγγίου καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Καρκαβίτσα. Ὁ πρῶτος συλλαμβάνων ἔργα γενναίας ἐπιβολῆς, ἐπλάτυνε τὸν κύκλον τῆς ἐμπνεύσεως καὶ μέσα εἰς αὐτὸν εἰσήγαγεν ἀρχαίους κόσμους, ἀδράς περιγραφάς, ἐννοίας φιλοσοφικᾶς· ἀλλὰ ταχέως παρετήρησεν ὁ εὐαίσθητος ποιητὴς, μόνος αὐτὸς μεταξὺ τῶν στιχοπλόκων, οἵτινες ἐπεφάνησαν μαζί μ' αὐτόν, ὅτι καὶ τῶν ἀρχαίων κόσμων τὸ κάλλος καὶ τῶν ἀδρῶν περιγραφῶν ἡ δύναμις καὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν τὸ ὕψος δὲν ἀποτελοῦν τὴν ποίησιν ἐνόσω ταῦτα δὲν ἀποτυποῦνται ζωντανὰ καὶ μὲ μορφήν ἐκφραστικὴν ἐναρμονίως συμπληροῦσαν καὶ ἀναδεικνύουσαν τὴν οὐσίαν των· καὶ ἡ μορφή αὐτὴ δὲν πλάττεται καὶ ἡ ἀρμονία δὲν ἐπιτυγχάνεται, καὶ ἡ ποίησις δὲν γεννᾶται, παρὰ μόνον μὲ τῆς γλώσσης τῆς, ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ἐννοιαν, δημοτικῆς τὴν βοήθειαν· παρὰ μόνον μὲ τὴν ἐντελῆ καὶ κατ' ἀκολουθίαν προσχώρησιν τοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἀπὸ τότε ὁ κ. Προβελέγγιος σχεδὸν μὲ καταφρόνησιν εἶδε τὰς ὀστεώδεις στροφὰς τοῦ «Μήλου τῆς Ἐριδος» καὶ τοὺς μονοτόνους δεκαπεντασυλλάβους τοῦ «Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐας» ὡς γεννήματα τυφλοῦ παρελθόντος τὰ ἐλησμόνησε καὶ τ' ἄφησε νὰ τὰ θαυμάζου ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ νωθρὰ διάνοια κρατεῖται δυνατὰ ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἀρπάγην τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ· καὶ συνεφιλώσε τὴν ποίησίν του μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ποιήσεως. Πῶς ἐγένιν ἡ συμφιλίωσις αὕτη καὶ τίνας φάσεις ἔκτοτε ὑφίσταται καὶ πῶς τὴν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς, καὶ πόσον αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ, δὲν θὰ δοκιμάσω νὰ τὸ εἶπω τώρα, ἀλλ' εἰς ξεχωριστὸν ἄλλοτε ἄρθρον περὶ τῶν ποιημάτων του. Τώρα δὲν θὰ ἐξηγήσω παρὰ μόνον, συντομώτατα καὶ ἀτελῶς, φοβοῦμαι, τὴν ἀπολύτρωσιν διηγηματογράφου, ὡς ὁ Καρκαβίτσα, ἀπὸ τῶν ἀρπάγην τοῦ τυφλοῦ παρελθόντος.

Πολὺ φοβοῦμαι πρὸς τούτοις ὅτι μὲ ἄκρατον ἐνθουσιασμόν, μὲ λυρισμὸν δυσκόλως συγκρατούμενον, σφάλματα ποῦ δυσκόλως συγχωροῦν οἱ περισκεμμένοι καὶ οἱ ψυχρόαιμοι, ὠμίλησα εἰς τὸ πα-